

Epistolai tu hagiū Isidōru tu Pēlusiōtu

Isidorus <Pelusiota>

Parisiis, 1585

Ophelio Grammatico. 31.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-71898](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-71898)

Verbi gratia: Cùm imaginis somnium à regis Babylonij animo auolauit, atque ipse nõ modò eius rei, cuius species ipsi obiecta fuerat, interpretationem, sed hoc ipsum quoque quod viderat, scire cuperet, tum Daniel non priùs ea, quæ quærebantur exposuit, quàm ea, quæ perspicua & manifesta erant, enarrasset, atque ita de rebus dubiis fidem sibi cõciliaffet, omnemque à se suspicionem propulisset: Siquidẽ de certis atque confessis rebus doctrina, fictæ & commentitiæ interpretationis accusationem de medio tollebat.

Hermogeni Episcopo. 29.

Cùm morũ vniuscuiusque ac vitæ perspicuum argumentum sit eorum, qui cum ipso degunt, vitæ ratio, ne mireris, si Eusebius Martinianum, Zosimum, Maronem, aliõsque eiusdem fatinæ honore afficit. Quemadmodum enim si virtutis amore teneretur, probis viris haudquam abiire anteferet: sic quia collaetanea & chara ipsi est improbitas, iisdem quoque hominibus vitur.

Archontio Presbytero. 30.

Quia non ob aduersariorum imbecillitatem victoriam assequitur, sed ob viriũ suarum magnitudinem fortes viros superat, clarus atque illustris est, dignusque qui publico præconio celebretur. Quare ob vnum aut alterum superatũ ne glorieris. Nam tum denique victor verè prædicaberis, si summa virtute præditos superes.

Ophelio Grammatico. 31.

Tritis ac peruulgatis omiſſis, aperte, quod sentio, dicam: etiam quibusdam videri possim nouam interpretationis viam inire. ὁ πρωτότοκος, id est primogenitus, si secunda syllaba acuatur, eũ qui primus natus est, significat. Si autem penultima, eum, qui primũ genuit. Atque id vobis præfertim, quod Homeri lectio delectat, compertum & exploratum est.

λέγω, ὁπνίησεν ἀπὸ τῆ βαβυλωνίῃ τὸ ὄναρ τῆς εἰκότος ἀπέπλην, καὶ ἐξήτει μαθᾶν ἢ μόνον τὴν ἐρμηνείαν τῆ δειψέντος, ἀλλὰ καὶ αὐτὴν τὴν ὄψιν καὶ πάντες ἠπόρησαν. τότε ὁ Δανιὴλ ἔρωτον τὰ ζητούμενα ἔφη, ὡς ἰν ὡς εἰ τῆ δόλων ποιήσασθαι τὴν ἐξήγησιν. τὰ γὰρ καὶ ἀλόγοιαι αὐτῷ βεληθέντα ὑφηγησάμενος. ἀξιοῖται εἰ αὐτὸν ἐκ αὐτοῦ ποτὸν ὡς τῆ ἀμφοιβητικῶν καθίστη. ἢ γὰρ ὡς τῆ ὁμολογῶμενων διδασκαλία, τὴν τῆ πλάττωσιν τὰ λεγόμενα κατηροῖται ἀπὸ αὐτοῦ.

Ερμωγένει ὁπισκόπῳ. κθ.

Εἰ δὲ ἔγγραμμα σαφὲς τὸ ἐχόμενον ἢ τῆ συνόντων ἐστὶ πολιτεία, μηθαμαζε, εἰ εὐσέβιος τοῖς ὡς Μαρτυριανὸν καὶ Ζώσιμον καὶ Μάρωνα, καὶ τοῖς ἄλλοις τοῖς ὁμοτέτοις αὐτοῖς, ἀξιοῖται πῶς ἔχει. ὡς γὰρ εἰ ἀρετῆς τὴν ἐραστῆς, ὅσῳ ἂν τῆ φιλαρέτων ἐτέρους, ὡς ἐπίμωσεν. οὕτως ἐπεὶ δὴ αὐτοῦ πορον καὶ φίλων τὴν καλίας ἔχει, τοῖς ὁμοτέτοις χεῖται.

Αρχοντίῳ πρεσβυτέρῳ. λθ.

Ὁ μὴ ἀξιοῖται τὴν τῆ ἀππάλων ἀδελφείαν ἀφηνόμενος, ἀλλὰ ἀξιοῖται τὸ μέγεθος τῆς οἰκείας ῥώμης τῆ ἰχθυῶν κρατῆς, ἀοιδιμὸς ἐστὶ, καὶ ἀναρρήσιος ἀξιοῖται, μὴ ποίνω ἀναβραῖς, εἰ ἐνὸς ἐκ δευτέρου κεκράτησας. εἰ γὰρ τῆ ἀκρων εἰς ἀρετῆν ἀφηνόμοιο, ὄντως δευτέρου ἀνακρηρῆσιν.

Ὀφελίῳ γραμματικῷ. λα.

Τὰ κατημαξουμένα παρὲς, σαφῶς εἴπομε τὸ νεοσημῶν, εἰ καὶ δόξαμι ποῖ καμνοτέρων ἐρμηνείας ἀναπέμνειν ὀδὸν. ὁ πρωτότοκος, εἰ μὴ ἢ δευτέρου ὀξυμοῖτο συλλαβῆ, τὴν περὶ θέντα ὡς ὡς. εἰ δὲ ἢ παρὰ ἄπλη. τὸν ὡς ὡς πικρότα μινύει. καὶ τῆ ἀκριβῶς ἴτε μά λισα ὑμεῖς οἱ ὁμιλοῦντες. πρωτότοκος γὰρ ἢ ὡς ὡς πικρῶς.

κῆσα σκίνα εἶρηται εἰκὸς οὐδ', μά-
 λον δ' ἀναγκάσθον ἐλοεῖν, ὅτι καὶ ταύ-
 θα τοιαύτη πνι ἐνοία ὁ θεωσιος ἐ-
 χεῖσατο Παῦλος, ὃ ὡρώτον τῆς κτί-
 σως αὐτὸν σκίπιδαι δογματίζων. ἄ-
 παγε. ὅς γε ἀπαύρασμα τῆς δόξης, ἢ
 χροακτῆρα τῆς ὑποστάσεως τῆς πα-
 τερικῆς αὐτὸν κλεῖ· ἀλλὰ ὡρώτον τε-
 ποκέναι, τῆς τε, πεποικέναι τὴν κτί-
 σιν, ἢ τῆς τρίτης συλλαβῆς ὀξω-
 μῆς. ὡρωτογόνος, ὃ ὡρωτογενῆς.
 ὡρωτοκτίτης, ὃ ὡρωτοκτίτος. εἰ δ' ὁ
 τοκος ἐν ταύθαι ὑπὲρ τῆς κτίσεως πα-
 ρελήθη, θαυμαζέτω μηδ' αἰ, ἐπειχὶ καὶ
 ἐτέρωστε εἶρηται, θεὸν τ' γενήσαντά σε
 ἐγχετέλιτες, καὶ ἕως ἐγέννησα καὶ
 ἕβρασα· καὶ ἐγὼ εἶπα, θεοὶ ἐστε, καὶ ἕοι
 ὑμῖς πάντες. ἐπειδὴ γὰρ καὶ γενή-
 σαι ὁ θεὸς ἀπαθῶς ἐγέννησε, καὶ κτίων
 ἀπαθῶς καὶ θεοπροπῶς καὶ ἀμογητὴ δη-
 μιουργεῖ, τῶτοις τοῖς ὀνόμασι κέχρηται
 ἢ γραφῆ, ὅτι ἵνα τὴν γέννησιν κτίσιν,
 ἢ τὴν κτίσιν γέννησιν ὑπολάβωμεν,
 ὡς κακῶς ἠροῦντες οἱ αἰρετικοὶ κατα-
 σκευάζειν δοκῶσιν· ἀλλ' ἵνα τὴν εὐκο-
 λίαν, καὶ τὴν ἀπάθειαν τῆς θεῷ ὡρω-
 τήσῃ. εἰ δὲ τις ὡρωτῆσει μόνῃ δὲ
 λεῖων, καὶ μὴ τάλιθες σκοπῶν ἀντί-
 ποι, ὅτι ἐγὼ τὴν ψῆφον ἐμαυτῶ θήσο-
 μι, ὅτι ἐκείνος ἐαυτῶ ἀνείη δὲ χυρὸς.
 ὁκ οὐδ' ὅπι τρεῖς φωνὴ τὸ ὡρωτῆμα ἀ-
 δεχάτοις κριταῖς, καὶ ἔτωσαν κριταὶ οἱ
 ἀκροαταί, εἰ μὲν οὐδ' ἐκείνος ἔχει δῆ-
 ξαι, δεῖξάτω· εἰ δὲ ἐμὲ ἀπατῆ τὴν
 δῶδεξιν αὐτὸν τὸν τῆς εἰρηκότα,
 ὡρωτομίσω μάρτυρα. μετὰ γὰρ τὸ
 εἶπαι ὡρωτοτοκος πάσης κτίσεως, ἐπὶ
 γαγν, ὅτι ἐν αὐτῷ σκίπιδαι τὰ πάντα,
 τὰ ἐν τοῖς ἕρανοῖς, ἢ τὰ ἐπὶ τῆς γῆς,
 εἰ μὲν οὐδ' εἶπε μετ' αὐτὸν σκίπιδαι
 ψῆφί (αὐτῶ) κατηγορεῖ. εἰ δ' ἐν αὐ-
 τῷ· ἐν γὰρ τῷ κτίσῃ ὅτι ἢ πάντων
 δημιουργία καὶ ἀγαμονή. ὁ ὡρωτῆ
 φωνίζων ἀλλὰ χόσε ἐφη. ἐν αὐτῷ γὰρ
 ζῶντι, ἢ κινῆμεθα ἢ ἐσμέν. ἀνατίρ-
 ρητος ἢ μὲν ὡς οἱ μὲν ἢ νίκη. εἰ δὲ ἢ τὰ

πρωτοκτίσα enim ea, quæ primū peperit,
 ab ipso dicta est. Probabile itaque, imò
 necessarium fuerit animadvertere, huius-
 modi quodā sensu hīc quoq; diuinū Pau-
 lūvsum fuisse, cū Christū omnis creaturę
 primogenitū dixit. Hoc quippe vocabulo
 non cum primum ex omnibus rebus con-
 ditis creatum esse docet (absit) quippe qui
 splendorem glorię, & paternę substantię
 characterem ipsum appellet: verūm cum
 res conditas primò peperisse, hoc est effe-
 cisse: ita ut (tertia syllaba acuto accētu no-
 tata) πρωτογόνος non πρωτογενῆς, id est,
 primò gignens, non primogenitus, πρω-
 τοκτίτης, non πρωτοκτίτος, id est, primò
 ereans, non primò creatus. Quòd autem
 ὁ τίκος, hoc loco pro creatione accipiatur,
 non est quòd quisquam miretur, cūm alio
 etiam loco dictū sit, Deum, qui te genuit,
 dereliquisti. Atque alios item, Filios ge-
 nuī, & exaltaui. Ac rursūm, Ego dixi,
 Dij estis, & filij excelsi omnes. Quoniam
 enim & cūm Deus genuit, citra passionem
 vllam genuit, & cūm creat citra omnem
 passionē, & modo diuinitati consentaneo,
 ac sine vllō labore creat, idcirco Scri-
 ptura his vocabulis vsa est, non ut per ge-
 nerationem creationem, & per creationē
 generationem intelligamus (quemadmo-
 dum improbē ac veteratorie hæretici af-
 firmare videntur) sed ut facilitatem, Deiq;
 ab omni perpeffione vacuitatem ostēdat.
 Quòd si quis ei duntaxat, quia prius ipsius
 animus imbutus est, opinioni addictus, ac
 non veritatem sibi ante oculos proponēs
 verbis meis refragetur, nec mihi ipse iu-
 dex ero, nec item ipsum sibiipfi iudicem
 esse æquum fuerit. Quocirca incorruptis
 iudicibus negotium committamus, ac no-
 strę disputationis arbitri sint auditores.
 Itaque si ille aliquid demonstrare queat,
 demonstrat. Sin autem à me demonstra-
 tionem exigit, hunc ipsum qui his verbis
 vsus est, testem proferam. Postquā enim
 dixit, Primogenitus omnis creaturę, mox
 hæc verba subiunxit, Quoniam in ipso
 creata sunt omnia, quæ in cælis sunt, &
 quæ in terra. Quamobrem si dixit, Post

eum creata sunt, quin secundum aduersarium pronuncietis, causam haud dico. Si autem, in ipso (etenim in Creatore rerum omnium procreatio & conseruatio est. Quod quidem etiam alio loco explanans, dixit, In ipso enim uiuimus, & mouemur, & sumus) sine controuersia, ut opinor, nostra est victoria. Quod si ea etiam, quæ sequuntur, narrauero, luculentius ad huc trophæum erit. Ait enim, Et ipse est ante omnia. Non dixit, Ipse factus est ante omnia, sed, Est ante omnia. Et omnia in ipso constituta sunt. Non dixit, Cum ipso, nec, Post eum creata sunt. Quid autem est, quamobrem eos reiciunt, qui eum diuinitatis ratione vnigenitum dictum esse aiunt, humanæ autem nature respectu primogenitum omnis creaturæ? Nam si nec ita intelligatur, nec item *πρωτοκτίστης* uocetur, primogeniti uox, siquidem vnigenito copulatur, nobilitatem designare potest (potest enim quispiam & primogenitus & vnigenitus filius esse:) si autem rebus creatis, locum non habet. Aut enim *μονοκτίστης*, id est, solus creatus, aut primogenitus erit. Alterutrum enim alterutrum de medio tollit. Quid autem prohibebat, quo minus aperitè ipse diceret, *πρωτοκτίστης* omnis creaturæ. Iam si *πρωτοκτίστης*, id est, primus creatus, intelligatur, quoniam pacto vnigenitus est. Nam quod solum est, aliud haudquam admittit. Ac primum item, solum repudiat. Quidnam autem iuxta hoc ipsum rebus conditis præstat, si ipse quoque creatus est? Quin autem erubescunt, creaturam adorantes, ac suismet ipsi sententiis aduersantes: quippe qui, cum res creatas adorari uolent, ut Gētilitium errorem, ipsi tamen se hoc facere minimè animaduertant: Quin illud quoque nosce operæpretium est, eadem uocabula non semper eadem res significare, neque homonymiam synonymiam omni modo designare. De Filio enim generatio proprie dicitur, de conditis autem rebus, improprie: de illo inquam ob ueritatem eandemque substantiam: de his autem, honoris & adoptionis causa. Volens enim genuit, nos uerbo veri-

ἐξῆς φράσαιμι, ὅτι φανερόν ἐστι τὸ πρῶτον. φησὶ γὰρ καὶ αὐτὸς ἐστὶ πρῶτον πάντων, ὅσα εἶπεν, αὐτὸς γέγονε πρῶτον πάντων, ἀλλ' ἐστὶ πρῶτον πάντων, καὶ τὰ πάντα ἐν αὐτῷ συνέστηκεν. ὅσα εἶπε μετ' αὐτῶν, ἔδδ' μετ' αὐτῶν ἐκτίσθη. ἀλλ' οὐδέ πρῶτον γὰρ φησὶ τὰς λέγοντας. μονογενὴς μὲν ἔστι τὸ θεότιτον. πρωτότοκος δὲ τῆς νέας κτίσεως ἔστι ἡ ἀνθρώπινη. εἰ γὰρ μήτε ἕτως νοηθῆναι, μήτε μὴν πρωτοκτίστης κληθῆναι τὸ πρωτότοκον. εἰ μὲν τῷ μονογενεὶ συναφθῆναι δύναται τὸ εὐγένειαν ἐμφύωαι. δύναται γὰρ εἰναί τις ἢ πρωτότοκος, καὶ μονογενὴς υἱός. εἰ δὲ τοῖς κτίσμασιν, ὅσα ἔχῃ χόραν. ἢ γὰρ μονοκτίστης ἢ πρωτογενὴς. βάτερον γὰρ θατέρω ἀναγρηπτικόν ἐστι. τί δ' ἄρα ἐκώλυε σαφῶς αὐτὸν εἰπεῖν, πρωτοκτίστης πάσης κτίσεως. πῶς δὲ εἰ πρωτοκτίστης νοεῖται, μονογενὴς ἐστὶ. τὸ μὲν γὰρ μόνον, ἄλλο ἢ προσέεται τὸ δὲ πρῶτον, τὸ μόνον παρεχάφεται. τί δὲ ἀλλ' ἔχει τῶν κτισμάτων κατ' αὐτὸ τῶν εἰρη καὶ αὐτὸς ἐκτίσθη. πῶς δὲ ὅσα ἐρυθῆωσι, κτισματι προσκοινοῦντες, καὶ τῶν ἐαυτῶν μαχόμενοι. ἢ φησὶ. ἀπαγορεύοντες καὶ τὸ τῆ κτίσει προσκοινοῦν, ἄς ἄλλω κινῶν. αὐτοὶ τῶν πρῶτων ἐαυτῶν τῶν λαθάνουσιν. καὶ δὲ καὶ τῶν εἰδέναι. ὅτι ἔτι αὐτὰ ὀνόματα πάντως καὶ τὰ αὐτὰ μνησὶ παράγματα. ἢ ἡ ὁμωνυμία συνωνυμίαν ἐκ παντὸς τρόπου ἐμφανεί. ὅτι μὲν γὰρ τῶν υἱὸς κτεῖν λέγεται ἢ γεννησις. ὅτι δὲ τῶν κτισμάτων κατὰ χρηστικῶς. ἐπὶ σκείνῃ τῆς ἀληθείας ἐνεκεν ἢ τῆς ὁμοσιότητος. ὅτι δὲ τῶν τιμῆς ἐνεκεν καὶ ὑποθείας. βεβληθείς γὰρ ἀπεκλύησεν ἡμᾶς λόγῳ ἀληθείας. μὴ τοῖνυ ἢ ὁμωνυμία τὴν ὁμομιάν ἐν ταῦθα πετέτω, μὴ δὲ τὰ κατὰ χρηστικῶς εἰρημνία κτεῖν λέγεται ἢ ἡμῶν ἐδῶ. ἐπεὶ καὶ τὸν θυμὸν, καὶ τὴν ὄργην, καὶ τὰ ἄλλα πάντα τὰ τῆ βίαι μὴ πρέποντα φύσῃ. κατὰ χρηστικῶς λέλεγον μὲν ὅσα ἂν τις εὐφρονῶν κτεῖν πεφράσθαι

φράσιν φράση. δι' ἄλλο γὰρ ὅτι ἐ-
κατὰ χροίω. καὶ ἐξέστη λέξει ἢ ὁρέ-
ποισα καὶ ἀρμόζουσα ἐρμηνεία ὡς
σαρομένη τι ἀλήθεια ὠδίνει.

Ἡσαΐα γραπτότη· λβ.

Δίαι σὺ πλὴν ἴσθαι πῶς μάλα ἀ-
κριβῶς ὅτι τὰ ἄνω τῶν μετὰ θείαν δύ-
ναμιν ἀμαρτωλοῦσιν, καὶ ἀπὸ τοῦ αὐ-
τοῦ καὶ ὁσά τὸς ἐχθροῦσιν. τῶ δ' ἀνθρω-
πίνω βέλαιον ἐδέν, ἐδ' ἀσφαλές, ἀλ-
λά καὶ ἀνὰ ἀνδρῶν κτὼν εἰναι δοκοῖν ἀμ-
φιβολῶν ἔστιν. ὁμολογῶμεν γὰρ κέ-
κρηται ἢ εἰς τὸ θανάτιον μεταβολῶν.
ὅταν μὴ τῶ ἀνωθεν ἐχθροῦσιν, καὶ πῶ-
σιν ἐξ ἑαυτῶν ὠδίνει, ἢ μετὰ αὐτῶν
φρόνημα, ἀλλ' ὡς φησὶ ἐξ ὁμοίου-
κόμοιο ἢ ἐναντίαν ὡς καλῶν μεταβο-
λίω.

Παύλω· λγ.

Ἐπειδὴ ἔφης δι' ἐμὴ ἀπίαν, ὅτι μέ-
τ' ἀμολύβδου καὶ ἐδ' ἀμολύβου τὴν ἀ-
μαρτίαν, ἔωρα κεν ὁ Ζαχαρίας. καὶ μὴ
ὅτι ὁ ἀμολύβδος δηλοῖ τὸ βάρος τῆς
ἀμαρτίας. ἐδὲν γὰρ ἐπὶ ἀφ' ἑστέον ἐδὲ
φθορῶν τῆς ἀμαρτίας, τῆς εἰς
τὸ πῦρ τῆς ἀδου κατακοπήσιν
πῶς ἀλόγως τὸ δεῦτερον, τὸ τέλος
μὴν τῆς πῦρ τῆς ἀμαρτίας
μακροθυμίας, καὶ τῆς πτωχίας τῶν
ἀρχῶν. ἢ γὰρ ἀμέτρος, ἐδ' αἰ ἀμαρ-
τανῶν συγχωρήσονται, ἀλλ' ὅσοι ἐ-
δῆπω πικροτάτας εἰσάρα φησὶ ὄντα
δίχως.

Εὐτολίω· λδ.

Δεινὸν ὄντα καὶ δραστήριον τὸν ἴης
φιλοπικρίας ἔρωτα, καὶ δ' ἐνώς κρατοῦν.

tatis. Quocirca homonymia hoc loco
honoris æqualitatem ne pariat: nec quæ
improprie dicta sunt, proprie dicta esse
quisquam existimet. quandoquidem nec
furorē, nec iram, nec alia omnia, quæ, cum
diuinæ naturæ minimè conueniant, per
abusum dicta sunt, quisquam mentis com-
pos proprie vsurpata esse dixerit. Perspi-
cuum enim est, quòd in vniciuique loco,
& cuilibet dictioni, congrua & consenta-
nea interpretatio adhibita, veritatem par-
tutit.

Esaiæ militi. 32.

Magna me admiratio tenet, quæ fiat, ut
cum tibi illud exploratissimum sit, diuinā
quidem potentiam insuperabilem, suique
semper similem esse, humanam autem ni-
hil certi ac stabilis habere, verum quam-
libet valida esse videatur, dubiam tamen
& ancipitem esse, utpote quæ nisi diuino
subsidio fulciatur, certissimam mutationē
habeat, atque horrendam ruinam partu-
riat, tu tamen animo tuo minimè modere-
ris, verum immodico fastu intumescens,
mutationem in contraria prouoces.

Paulo. 33.

Quoniam quædam causæ sit,
cur Zacharias iniquitatem super mensu-
ram plumbi sedentem viderit, respondeo,
hoc idcirco cōtigisse, quia plumbum pec-
cati pondus & grauitatem designat. Ne-
que enim quicquam peccato grauius, at-
que onerosius est, quippe quòd ad ima in-
ferni eos, quos cœperit, deturbet. Per men-
suram autem, diuinæ erga eos, qui pecca-
runt, lenitatis & patientiæ finem, pœnæque
principiū significatur. Neque enim absque
mensura, nec semper vitis indulgere per-
mittentur, verum iam iamque acerbissi-
mis suppliciis mulctabuntur.

Eutonío. 34.

Ambitionis amorem, suapte natura
vehementem & acrem, atque humanum
li